

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské nám. 471/1, Praha 1 – Malá Strana, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 7. 2012, čj. MK 47196/2012 OPP, sp. zn. MK-S 9129/2012 OPP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2013, čj. 9 A 163/2012 - 18,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně podala k městskému soudu dne 17. 9. 2012 žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Žalovaný tímto rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí, kterým Národní památkový ústav odmítl žádost o poskytnutí informací. Žalobkyně se domáhala poskytnutí informací: a) pro jaké účely plnění funkcí státu slouží jako státní majetek myčka pořízená a opravená na vrub nákladů účetního střediska Státního hradu Bouzov; b) kde se nachází ČOV provozně financovaná na vrub nákladů účetního střediska Státního hradu Bouzov; c) kde se nachází dmychadlo provozně financované na vrub nákladů účetního střediska Státního hradu Bouzov; d) kde se nachází a jaké funkce státu plní jako státní majetek „místnost s dorty“ Státního hradu Bouzov; e) který komín v objektech spravovaných odborem správy hradu Bouzov je funkční a který byl revidován;

f) jaké závady brání užívání ostatních komínů; g) poskytnutí revizní zprávy o vyřazení komínů služebního bytu; h) poskytnutí účtové osnovy včetně analytických účtů.

[2] Žalobkyně současně požádala městský soud o osvobození od soudních poplatků. Soudu předložila vyplněný formulář o svých osobních, majetkových a výdělečných poměrech a dále uvedla, že onemocněla závažným onemocněním, pro které žádá o invalidní důchod.

[3] Městský soud usnesením ze dne 28. 2. 2013 žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. Upozornil na počet soudních sporů, které žalobkyně před městským soudem vede. Řada jejích žalob má jednoznačně šikanózní povahu. Dále uvedl příklady takovýchto žalob. Tyto závěry pak městský soud vztáhl též na nynější věc. S konkrétní argumentací upozornil, že je pochybné, zda byla žádost žalobkyně vsutku zaměřena na získání samotné informace. Ani spor v tomto řízení vyvolaný se netýká právní sféry žalobkyně, bez přímého dopadu do jejího života. Pokud žalobkyně hodlá svá práva vymáhat soudní cestou, a to v takto velkém rozsahu, je na místě po ní požadovat, aby nesla i úhradu soudního poplatku. Z těchto důvodů soud odmítl přiznat žalobkyni osvobození od soudních poplatků.

[4] Proti usnesení městského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost. Stěžovatelka tvrdí, že usnesení soudu je nezákonné. Rozhodnutí je prý v rozporu s judikaturou NSS (rozsudek ze dne 12. 8. 2010, čj. 1 As 54/2010 – 29), která zakazuje rozhodovat o osvobozování od soudních poplatků mechanicky, bez vztahu k projednávané věci. Současně stěžovatelka navrhla přiznat její kasační stížnosti odkladný účinek.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[6] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že si je vědom toho, že otázka, zda je proti rozhodnutí krajského soudu o neosvobození účastníka od soudních poplatků přípustná kasační stížnost, byla usnesením ze dne 22. 11. 2012, čj. 3 As 125/2012 – 12, předložena rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Důvodem pro předložení věci rozšířenému senátu byla údajná existence rozdílných právních názorů na tuto otázku zaujatá různými senáty Nejvyššího správního soudu. Za těchto okolností musel soud vážit, zda není na místě přerušit řízení o kasační stížnosti na základě § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. Přitom dospěl k názoru, že judikatura ohledně přípustnosti kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků je jednotná, neexistuje judikatorní rozkol. Třetí senát, který tuto otázku předložil k řešení rozšířenému senátu, poukázal na usnesení ze dne 23. 2. 2007, čj. 8 As 25/2006 – 144. V daném případě však nebylo předmětem přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, nýbrž rozhodnutí krajského soudu o vrácení zaplaceného soudního poplatku.

[7] Soud nikterak nezpochybňuje oprávnění třetího senátu předložit rozšířenému senátu otázku přípustnosti kasační stížnosti proti rozhodnutí o neosvobození od soudních poplatků. Důvodem pro tento postup však nemůže být údajná existence rozporné judikatury, ale snaha změnit dosavadní jednotnou a ustálenou rozhodovací činnost Nejvyššího správního soudu. Ostatně třetí senát vedle toho, že poukázal na rozpornost

pokračování

judikatury, se vyslovil pro zaujetí právního názoru, že kasační stížnost není přípustná (jde tedy o snahu změnit dosavadní jednotnou judikaturu). Vzhledem k tomu, že se senát rozhodující v nyní projednávané věci ztotožňuje se stávající konzistentní judikaturou ve věci přípustnosti kasační stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, neshledal důvod pro přerušení řízení.

[8] Soud tak v duchu dosavadní judikatury dospěl k závěru, že kasační stížnost proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků je přípustná. Kasační stížnost však není důvodná.

[9] Stěžovatelka se v jediném bodě své kasační stížnosti opírá o rozsudek NSS ze dne 12. 8. 2010, čj. 1 As 54/2010 – 29, s nímž je údajně napadené usnesení v rozporu [kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Jádrem tohoto rozsudku, které ostatně stěžovatelka výslovně cituje, jsou body 20 a 21. Nejvyšší správní soud zakázal argumentovat ve vztahu k osvobození od soudních poplatků paušálně, bez zřetele na kauzu, o níž se jedná. Odmítnutí přiznat osvobození od soudních poplatků nesmí být ospravedlněno jen paušalizovaným hodnocením počínání stěžovatelky v jiných věcech: „*Tato argumentace by mohla být relevantní pouze ve spojení s posouzením charakteru věci, v níž se rozhoduje o žádosti o osvobození od soudních poplatků, popř. postupu stěžovatelky v této věci.*“ Jen při zachování takto individualizovaného postupu lze zamezit absurdnímu závěru, podle něhož by stěžovatelka již nikdy neměla právo na osvobození od soudních poplatků, neboť v jiných věcech postupovala šikanózně, bez snahy dobrat se rozhodnutí ve věci samé.

[10] Z těchto závěrů vychází též další judikatura Nejvyššího správního soudu, kterou není možno ve stěžovatelčině věci pomíjet. Jde jmenovitě především o rozsudek ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011 – 66, č. 2601/2012 Sb. NSS. Podle právního názoru uvedeného v cit. judikátu i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímou, účastníkovu majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).

[11] Právě uvedený právní názor je dnes již součástí ustálené judikatury NSS (srov. např. rozsudky ze dne 6. 6. 2012, čj. 2 As 6/2012 – 12, ze dne 22. 10. 2012, čj. 2 As 101/2012 – 10, ze dne 20. 12. 2012, čj. 4 As 74/2012 – 26, ze dne 22. 2. 2012, čj. 6 As 6/2012 – 14, ze dne 27. 6. 2012, čj. 9 As 7/2012 – 56, a mnohé další).

[12] Městský soud postupoval v souladu s judikaturou NSS. Přihlédl totiž nejenom k množství věcí, které stěžovatelka před městským soudem vede, ale též k charakteru nyní posuzované věci (viz k tomu s. 5 napadeného usnesení). Ta přesně zapadá do mnoha jiných

žalob, které stěžovatelka před městským soudem podala. Žádost o informace (viz bod [1] shora) se tak nevztahuje k právní sféře stěžovatelky a k hájení jejích práv, tedy k životní sféře stěžovatelky (srov. bod [10] shora). Ostatně ani Nejvyšší správní soud nemohl pominout okolnost, která mu je známa z jeho vlastní úřední činnosti, a sice že stěžovatelka v současné době vede s různými správními orgány, mimo jiné právě se žalovaným, řadu podobných sporů, často se týkajících zákona o svobodném přístupu k informacím. Jen samotný Nejvyšší správní soud eviduje od roku 2006 více než jedno sto třicet věcí, v nichž je stěžovatelka jako fyzická osoba účastníkem. Soud do tohoto nezapočítává další spory, které vede odborová organizace, za níž jedná rovněž stěžovatelka. V takovém případě je z hlediska posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků na místě zkoumat, zda stěžovatelka, i kdyby snad u ní jinak objektivně byly dány důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků, dobrodiní osvobození od soudních poplatků nezneužívá k volnému a nijak neomezenému vedení soudních sporů. Pokud by tomu tak bylo, byl by dán zvlášť závažný důvod, pro který by bylo spravedlivé a legitimní osvobození od soudních poplatků stěžovatelce odeprít.

[13] Je pravdou, že četnost sporů sama o sobě ještě nemusí vypovídat o samoúčelnosti stěžovatelčiných podání. Ve spojení s dalšími okolnostmi týkajícími se dané věci však může být relevantním ukazatelem svědčícím v její neprospěch (srov. k tomu ostatně i stěžovatelkou samotnou citovaný rozsudek NSS ze dne 12. 8. 2010, čj. 1 As 54/2010 – 29). Takovou další okolností v případě stěžovatelky je její specifický procesní postup, ze kterého se jeví, že jí ve skutečnosti nejde o rychlé a efektivní meritorní vyřešení nebo přezkoumání věci, ale právě a jen o samotné vedení předmětného řízení či snad o „dohled“ nad činností orgánů veřejné moci, které v jejích věcech rozhodují. Tento závěr plně dopadá i na nyní projednávanou věc, která, jak detailně vysvětluje městský soud na s. 5 rozsudku, vznikla řetězením jiných souvisejících žádostí o informace.

[14] Spor vyvolaný stěžovatelkou není takové povahy, aby měl vztah k podstatným okolnostem její životní sféry. Netýká se, a to ani nepřímě, stěžovatelčina majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Samozřejmě i takové spory, jako je právě spor v této věci, má stěžovatelka plně právo vést, dává-li jí objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není ostatně vůbec vyloučeno (aniž by tuto otázku nyní soud vůbec posuzoval), že v meritu může uspět. Obecně však neexistuje žádný důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatelku pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků (srov. k tomu detailně shora cit. rozsudek čj. 7 As 101/2011 – 66). Nemajetnost nemůže být bez dalšího důvodem, aby se nemajetná osoba mohla volně a bez jakýchkoliv omezení realizovat v podávání četných podání k soudu.

[15] Zdejší soud uzavírá, že i kdyby snad majetkové poměry stěžovatelky svědčily tomu, že jsou dány zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků, mnohost sporů vedených stěžovatelkou a jejich charakter, včetně právě posuzované věci, představuje vážný důvod pro nepřiznání osvobození. *„Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně“* (viz cit. rozsudek čj. 7 As 101/2011 – 66).

pokračování

[16] Městský soud ani Nejvyšší správní soud stěžovatelce nebrání v uplatňování jejího práva podat žalobu i ve věcech, které se nedotýkají její životní sféry. Pokud se ovšem stěžovatelka rozhodla vést tak velké množství sporů se správními orgány, je naprosto na místě, aby se rovněž sama podílela na nákladech, které tím v justičním aparátu vyvolává. Ostatně soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3.000 Kč představuje jen zanedbatelnou část nákladů, které v drtivé většině beztak nese stát.

[17] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Neshledal přitom žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez návrhu (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[18] Na závěr soud podotýká, že vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem (viz k tomu detailně rozsudek NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 – 37). Protože soud rozhodl bezodkladně o samotné kasační stížnosti, nerozhodoval již ani o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud na základě § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v tomto řízení žádné náklady nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2013

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu